

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojums Individuālā budžeta izmēģinājumuprojekta ietvaros

Pakalpojuma sniedzējs: biedrība Resursu centrs cilvēkiem ar garīgiem traucējumiem «ZELDA»

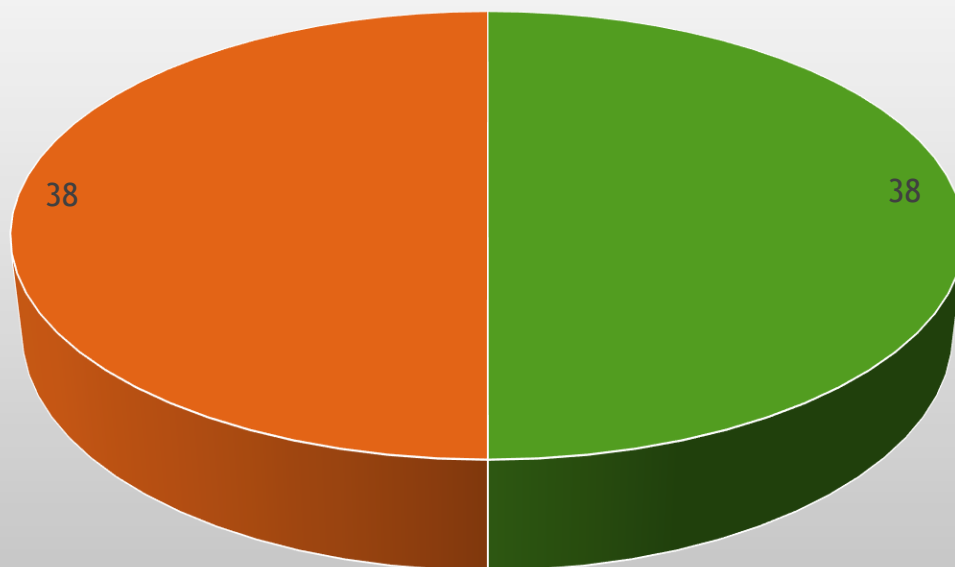
Pakalpojums tika sniegts laika periodā no 01.12.2019. līdz 31.01.2021. Individuālā budžeta izmēģinājumuprojekta ietvaros, kas tika īstenots darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.2. specifiskā atbalsta mērķa “Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem” 9.2.2.2. pasākuma “Sociālo pakalpojumu atbalsta sistēmas pilnveide” projekta “Sociālo pakalpojumu atbalsta sistēmas pilnveide” ietvaros, kā arī Eiropas Savienības stratēģijā „Eiropa 2020”, Nacionālajā attīstības plānā 2014.-2020. gadam un „Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam” izvirzīto mērķu un noteikto prioritāšu sasniegšanai.

Atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojums tā saņēmējam nodrošina:

- **iespēju paust savu gribu, izvēli, plānot un pašam pieņemt lēmumus** par savu dzīvi, veselības un sociālo aprūpi, finansēm un īpašumiem;
- personas lemtspējas īstenošanu;
- personai iespēju pieprasīt informāciju un saņemt skaidrojumu;
- personas gribas, izvēles un lēmumu skaidrojumu trešajām pusēm;
- personas tiesības uz atbilstošām garantijām attiecībā par iejaukšanos personas dzīvē, tai skaitā, garantijās ietverot aizsardzību no ļaunprātīgas izmantošanas un pārmērīgas ietekmes.
- Lēmumu pieņemšanas procesā **prioritāte tiek dota personas gribai un izvēlei, nevis tam ko citi (tuvinieki, aizgādņi vai speciālisti) uzskata par personas labākajām interesēm.**

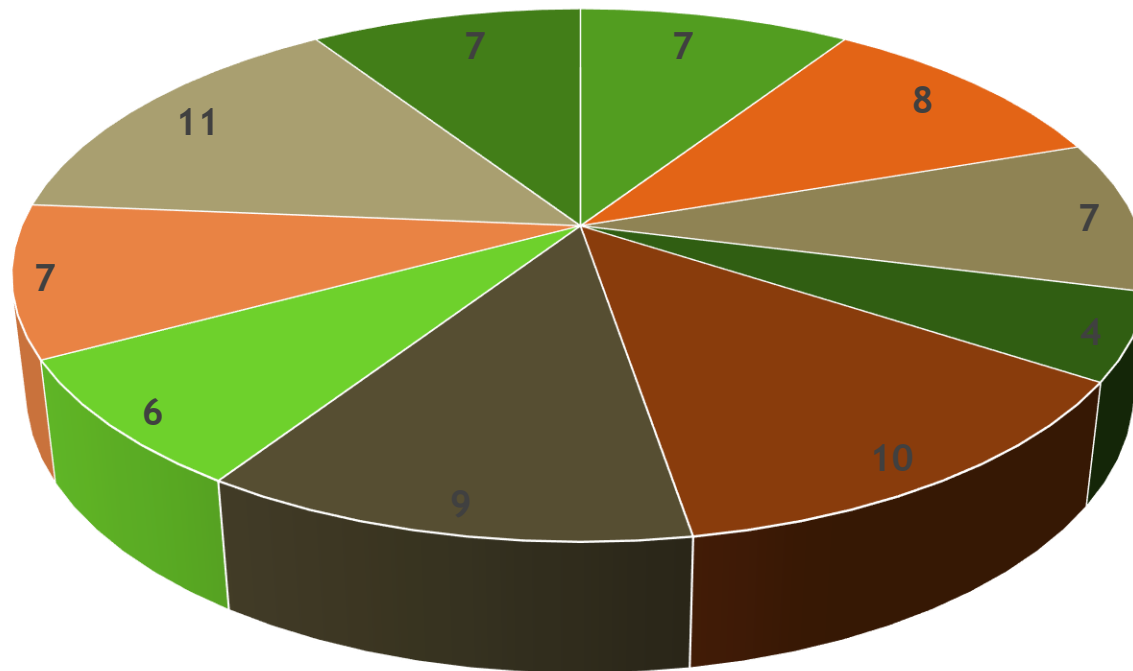
Atbalsta personas pakalpojumu lēmumu pieņemšanā saņēma (IB izmēģinājumsprojekts):

Atbalstāmās personas (dzimums)

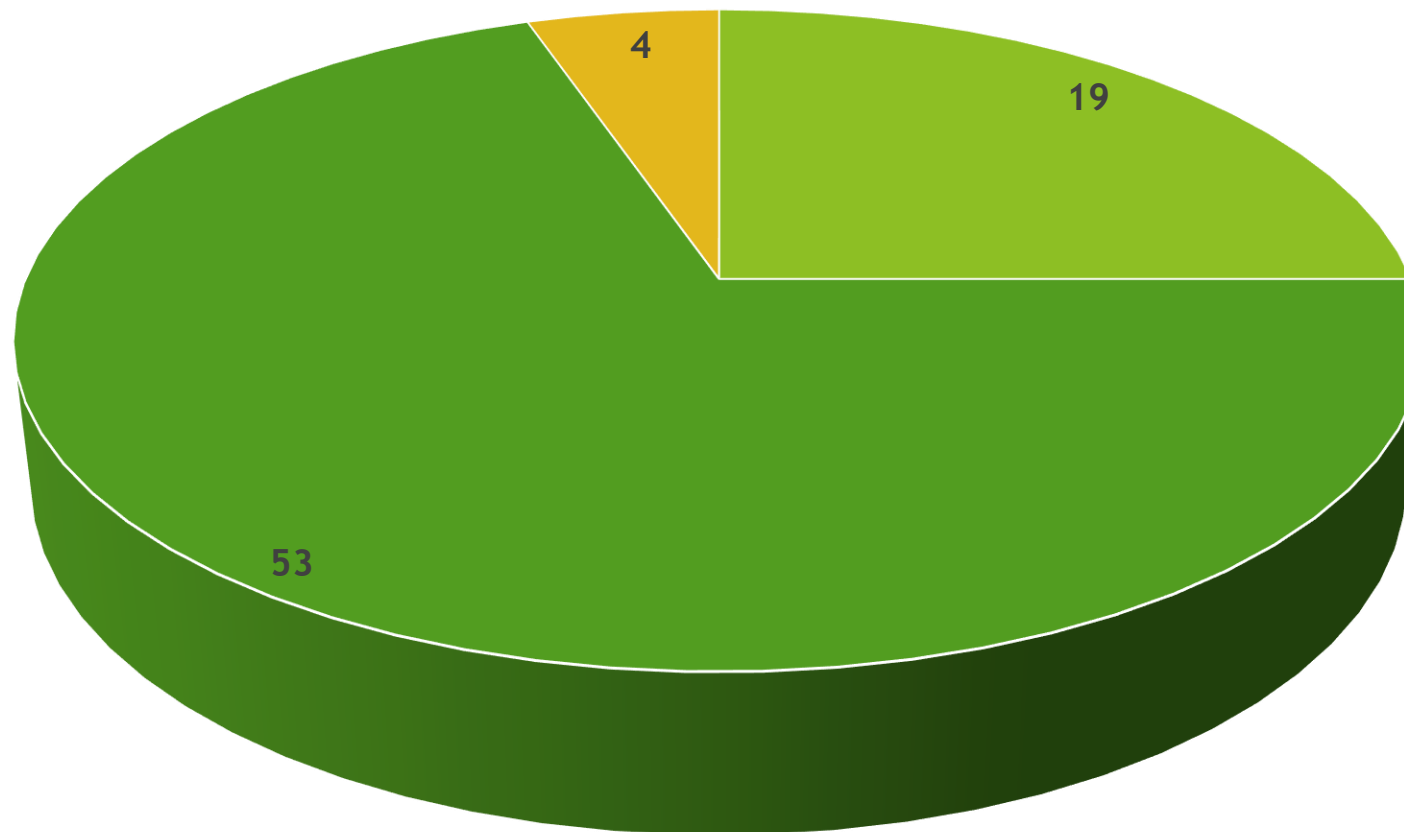
■ Sievietes ■ Vīrieši

Atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojuma saņēmēju skaits pašvaldībās

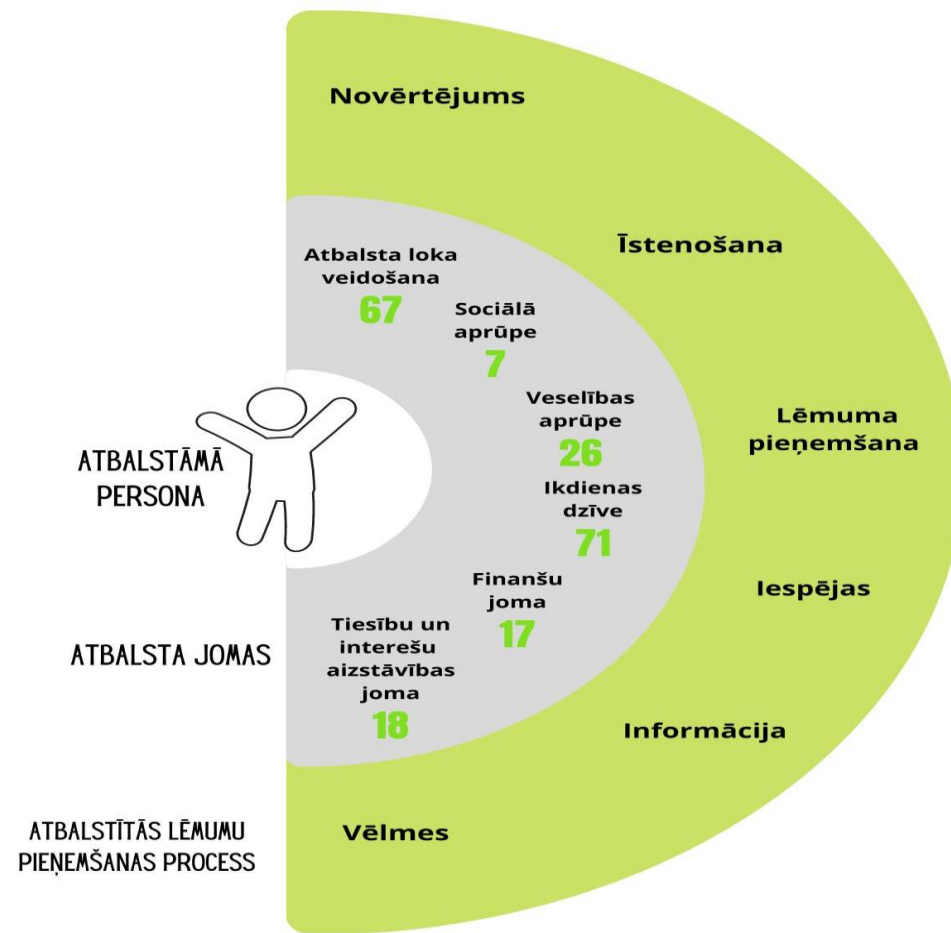

- Balvu novads
- Bauskas novads
- Cēsu novads
- Daugavpils novads
- Gulbenes novads
- Jelgava
- Liepāja
- Ogres novads
- Talsu novads
- Tukuma novads

Atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojuma apmērs

- 1. līmenis (līdz 7.5 st. mēnesī)
- 2. līmenis (līdz 20 st. mēnesī)
- 3. līmenis (līdz 37 st. mēnesī)

Daži no rezultātiem:

- ❖ Saņemts atbalsts komunikācijā ar valsts/pašvaldību iestādēm (tiesa, policija, bāriņtiesa, VSAA u.c.)
- ❖ Uzsākts sava īpašuma pārdošanas process
- ❖ Saņemts atbalsts dokumentu, iesniegumu gatavošanā
- ❖ Saņemts atbalsts budžeta plānošanā un iepērkoties (18)
- ❖ Uzsākts risināt vai nokārtotas parādsaistības (5)
- ❖ Atrasts algots darbs (10)
- ❖ Uzlabotas vecāku prasmes un attiecības ar bērniem (4)
- ❖ Uzākta patstāvīga dzīve (4)
- ❖ Saņemts atbalsts komunikācijā ar ārstiem (īpaši svarīgi bijis ārkārtas situācijas laikā)
- ❖ Iegūti jauni draugi
- ❖ Uzlabota komunikācija ar apkārtējiem
- ❖ Saņemts atbalsts konfliktu risināšanā
- ❖ Atrasti jauni hobiji
- ❖ Saņemts emocionāls atbalsts ilgstošas karantīnas laikā (5)

Izaicinājumi un grūtības, sniedzot pakalpojumu, IB izmēģinājumprojekta laikā

- ▶ Kļuva skaidrāka personu ar GRT nevienlīdzība attiecībā uz viņiem pieejamajiem resursiem un sociālajiem pakalpojumiem, jo pašvaldības varēja piedāvāt personām ļoti atšķirīgas iespējas par vienu un to pašu budžetu (speciālistu un pakalpojumu trūkums).
- ▶ Neskaidrie un mainīgie nosacījumi pakalpojumu sniedzējiem COVID-19 pandēmijas dēļ noteiktās ārkārtas situācijas laikā.

Par APLP pakalpojuma nodrošināšanas pieredzi pandēmijas laikā skat. –

<https://zelda.org.lv/wp-content/uploads/Raksts-1.pdf>

- ▶ Citu pakalpojumu nepieejamība ārkārtas situācijas laikā.

leguvumi:

► **Pakalpojuma saņēmējam:**

- kopumā ieguva lielāku kontroli pār pakalpojumiem, kurus pats izvēlējās;
- bija iespējams saņemt kompleksu atbalstu un risinājumu savām vajadzībām;
- attīstījusies personu pašnoteikšanās, izveidojusies personu ar GRT kopiena, kas ir gatava sadarbībai ar sociālo dienestu un spēj arī savstarpēji paši viens otru atbalstīt.

► **Pakalpojuma sniedzējam:**

- bija iespēja pārbaudīt, kā darbojas mūsu pakalpojums esošās sociālo pakalpojumu sistēmas ietvaros, izmantojot citu finansēšanas modeli;
- bija iespēja uzsākt vai paplašināt sadarbību ar konkrētām pašvaldībām – ar vairākām no tām sadarbība vēl arvien turpinās – Talsu novads, Tukuma novads, Gulbenes novads;
- bija iespēja pieredzēt, kā mūsu pakalpojums var darboties dažādos vienai personai sniegto pakalpojumu “komplektos” un kā dažādi sociālo pakalpojumu sniedzēji varētu sadarboties.

Pēc IB izmēģinājumprojekta

- ▶ ZELDA rada iespēju (SIF atbalstīts projekts) turpināt pakalpojumu 41 personai – pakalpojums tika nodrošināts 6 mēnešus (01.03.2021.- 31.08.2021.)
- ▶ Talsu novada pašvaldība uzsāka sadarbību ar ZELDU, pērkot pakalpojumu tām personām, kas to saņēma IB ietvaros. Pašlaik sadarbība turpinās – ik gadu Talsu novads pērk APLP pakalpojumu vidēji 15 personām.
- ▶ Kopš 01.11.2022. RC ZELDA ir radusi iespēju (CFLA atbalstīts projekts) uz 1 gadu nodrošināt pakalpojumu 42 līdzšinējiem pakalpojuma saņēmējiem (t.sk. 21 personai, kas sākotnēji pakalpojumu saņēma IB izmēģinājumprojekta ietvaros).

2023. gada sākumā RC ZELDA nodrošina APLP pakalpojumu 11 pašvaldībās vairāk kā 80 personām.

Kas varēja būt savādāk?

Iesaistītās puses: personas ar GRT, pakalpojumu sniedzēji un t.s. brokeri vairāk iegūtu, ja netiktu jauktas sociālā darbinieka un brokera lomas.

Citu valstu pētnieki iesaka brokerim būt neatkarīgam no vietējā sociālā dienesta, lai nebūtu interešu konfliktu un visi procesā iesaistītie neuzvertu brokeri, kā gadījuma vadītāju.

(skat. Jon Glasby & Rosemary Littlechild, «Direct Payments and Personal budgets. Putting personalization into practice», Policy Press, 2016, 137.-140.lpp.)

Kas mums patika, piedaloties IB izmēģinājumprojektā?

- 1) Mums bija iespēja piedalīties inovatīvas pieejas izmēģināšanā;
- 2) Sadarbības gars;
- 3) Persona ar GRT centrā
- 4) Klientu slodze nebija tik liela, tāpēc IBM darbinieki varēja ar katru personu ar GRT pielietot uz personu vērstās domāšanas un plānošanas pieeju – varēja būt radoši, meklējot risinājumus, un to mēs varējām sajukt kā pakalpojumu sniedzēji (piemēram, radušās problēmas varēja atrisināt daudz ātrāk, nekā parasti)

Paldies par uzmanību!

Ieva Leimane-Veldmeijere, RC ZELDA direktore
Aleksandra Pavlovska, RC ZELDA docīālā darbiniece

<http://www.zelda.org.lv>